

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН ІПП

Світлана КОНДРАТЮК

27 вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА І ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта

освітня програма Початкова освіта

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП

27 вересня 2022 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор

Суми – 2022

Розробники:

Наталія Павлущенко, канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і початкової освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Наталія ПАВЛУЩЕНКО

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
20 год.		4 год.	
Практичні			
46 год.		4 год.	
Самостійна робота			
110 год.		168 год.	
Консультації:			
4 год.		4 год.	
Загальна кількість годин – 180		Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування національно свідомої, духовно багатой особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно вправно користуватися мовними засобами української мови – стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни:

Курс української мови в закладі загальної середньої освіти (базові знання про фонетичну систему, лексичний склад і граматичну будову сучасної української літературної мови; володіння необхідними орфоепічними, лексичними, правописними, словотворчими, граматичними та стилістичними нормами української літературної мови).

3. Результати навчання за дисципліною

ПР-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПР-02	Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.
ПР-03	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПР-04	Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
ПР-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПР-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки; рецензує відповіді інших студентів; творчо виконує самостійну роботу; активно знаходить додаткову інформацію і використовує її для поставлених завдань; вільно користується новітніми інформаційними технологіями.
82-89	Студент вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань; застосовує знання на практиці; творчо виконує практичні завдання і самостійну роботу; має стійкі навички виконання завдань; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдань й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно володіє новими інформаційними технологіями.
74-81	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає певні огріхи у формулюванні висновків; активно виконує самостійну роботу; володіє новими інформаційними технологіями.
64-73	Студент за зразком самостійно виконує практичні завдання; має нестійкі елементарні навички виконання завдань.
60-63	Студент володіє навчальним матеріалом фрагментарно, поверхово; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу; має нестійкі навички виконання завдань; знає основні поняття навчального матеріалу.
35-59	Студент фрагментарно володіє навчальним матеріалом.
1-34	Студент не володіє навчальним матеріалом, виконує лише елементи завдань.

Розподіл балів для екзамену

Поточний контроль										Разом	Сума	Під сум. тест	Заг. сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3						
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 1.3	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 2.4	Т. 3.1	Т. 3.2	Т. 3.3	69	75	25	100
Поточний контроль													
18			27				24						
Контроль самостійної роботи										6			
0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усні та письмові відповіді, зв'язні розповіді студентів з теоретичних питань, практичних завдань, продемонстровані на практичних заняттях і самостійно виконаної роботи; поточне тестування; реферати; доповіді; презентації результатів виконаних завдань та досліджень, контрольний тест.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. КУЛЬТУРА МОВИ І КУЛЬТУРА ЛЮДИНИ

Тема 1.1. Вступ. Поняття про СУМ і КМ як навчальну дисципліну.

Предмет, мета та завдання СУМ і КМ. Взаємозв'язок СУМ і КМ з іншими начальними дисциплінами. Найважливіші властивості української мови.

Тема 1.2. Історія становлення риторики як науки і мистецтва.

Історичні витоки риторики. Роль античних ораторів у формуванні мистецтва красномовства. Основні закони риторики.

Тема 1.3. Традиції українського красномовства. Роль риторики в культурній спадщині Київської Русі. Особливості риторики випускників Києво-Могилянської академії.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ КОМУНІКАТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КУЛЬТУРИ МОВИ

Тема 2.1. Основні комунікативні якості культура мови.

Правильність, чистота і точність мови. Доречність і логічність як комунікативні якості мови. Багатство, різноманітність та виразність мовлення.

Тема 2.2. Чистота і доречність мовлення. Терміни і термінологія в УМ. Джерела формування фразеологізмів. Літературна норма і порушення чистоти мовлення. Тавтологія, мовні штампи.

Тема 2.3. Інтерферована мова та культура мовлення. Інтерференція в сучасному мовознавстві. Суржик як різновид українського мовлення. Особливості граматичної системи суржику.

Тема 2.4. Точність і логічність мовлення. Поняття про лексичну сполучуваність слів у мовознавстві. Основні типи класифікації стилістично забарвленої лексики. Лінгвістичні умови досягнення логічності мовлення.

РОЗДІЛ 3. КУЛЬТУРА ВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ПАПЕРІВ

Тема 3.1. Наукова мова як комунікативний феномен. Поняття про культуру наукової мови. Специфіка культури наукового мовлення. Провідні аспекти культури наукової мови.

Тема 3.2. Мовна культура доповідача. Поняття про мовну особистість доповідача. Базові складові мовної майстерності оратора. Провідні комунікативні компоненти культури мовлення дослідника.

Тема 3.3. Структурно-сміслові компоненти текстів різних жанрів. Властивості наукового поняття «текст». Принципи укладання наукових текстів. Основні ознаки наукового тексту. Види функціонального призначення текстів.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. КУЛЬТУРА МОВИ І КУЛЬТУРА ЛЮДИНИ										
Тема 1.1. Вступ. Поняття про СУМ і КМ як навчальну дисципліну.	17	2	4		11	20	2	2		16
Тема 1.2. Історія становлення риторики як науки і мистецтва.	17	2	4		11	16				16
Тема 1.3. Традиції українського красномовства.	19	2	4	2	11	17				17
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ КОМУНІКАТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КУЛЬТУРИ МОВИ										
Тема 2.1. Основні комунікативні якості культура мови.	17	2	4		11	19			2	17
Тема 2.2. Чистота і доречність мовлення.	17	2	4		11	17				17
Тема 2.3. Інтерферована мова та культура мовлення.	19	2	6		11	21	2	2		17
Тема 2.4. Точність і логічність мовлення.	17	2	4		11	17				17
РОЗДІЛ 3. КУЛЬТУРА ВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ПАПЕРІВ										
Тема 3.1. Наукова мова як комунікативний феномен.	17	2	4		11	19			2	17
Тема 3.2. Мовна культура доповідача.	21	2	6	2	11	17				17
Тема 3.3. Структурно-сміслові компоненти текстів різних жанрів.	19	2	6		11	17				17
Усього годин	180	20	46	4	110	180	4	4	4	168

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ. Поняття про СУМ і КМ як навчальну дисципліну.	2	2
2	Історія становлення риторики як науки і мистецтва.	2	
3	Традиції українського красномовства.	2	
4	Основні комунікативні якості культура мови.	2	
5	Чистота і доречність мовлення.	2	
6	Інтерферована мова та культура мовлення.	2	2
7	Точність і логічність мовлення.	2	
8	Наукова мова як комунікативний феномен.	2	
9	Мовна культура доповідача.	2	
10	Структурно-сміслові компоненти текстів різних жанрів.	2	
Разом		20	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бабич Н. Основи культури мовлення. Л. : Світ, 1990.
2. Глущик С. Сучасні ділові папери . К. : АСК, 2001.
3. Довідник з культури мови: посібник / за ред. С. Єрмоленко. К. : Вища школа, 2005.
4. Зубков М. Сучасне українське ділове мовлення. Х. : Торсінг, 2001. 384 с.
5. Коваль А. Практична стилістика сучасної української мови. К. : Вища шк., 1987.
6. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування. К.: 352 с. Каравела, 2005.
7. Пазяк О.М., Сербенська О.А., Фурдуй М.І., Шевченко Л.Ю. Українська мова: Практикум. К.: Вища школа, 2000.
8. Плющ М. Граматика української мови: у 2 ч. Ч. 1. Морфеміка, словотвір, морфологія. К.: Вища шк., 2005.
9. Пономарів О. Стилiстика сучасної української літературної мови. К. . : Либідь, 1992.
10. Шевчук С. Ділове мовлення для державних службовців. К. : Літера, 2004.

Словники:

1. Бурячок А. Орфографічний словник української мови. К. : Наукова думка, 2002.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Бусел. К.: Ірпінь; Перун, 2005.
3. Ганич Д., Олійник С. Словник лінгвістичних термінів. К., 1985.
4. Головащук С. Складні випадки наголошення: словник-довідник. К., 2001.
5. Головащук С. Українське літературне слововживання: словник довідник. К., 1995.
6. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К.: Українська книга, 2004.
7. Орфографічний словник української мови / уклад. С. Головащук. К., 1994.
8. Фразеологічний словник української мови / Уклад.: В.М. Білоноженко та ін. 2-е вид. К.: Наукова думка, 1999.

Додаткові:

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник К. : Академія, 2004.
2. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Бабич. Чернівці : Книги-XXI, 2005.
3. Мацько Л. Кравець Л. Культура фахової мови: навч. посіб. Л. К. : Академія, 2007.
4. Мацько Л. Сидоренко, О. Мацько О. Стилїстика української мови: підручник. К. : Вища школа, 2003.
5. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Л. : Світ, 1994.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. К. : Знання, 2006.
7. Токарська А., Кочан І. Українська мова фахового спрямування для юристів. Л. : Світ, 2008.
8. Українська мова: енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2004.
9. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.Бибик, І. Михно, Л. Пустовіт, Г. Сюта. К. : Довіра; Рідна мова, 1999.
10. Хміль, Ф. Ділове спілкування: навч. посіб. К. : Академвидав, 2004.